7.3.2022

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintäministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto valtiovarainvaliokunnan liikennejaostolle

Teema: Kyberturvallisuuden resursointi sekä organisaatiorakenteen toimivuus ja sen mahdolliset kehittämistarpeet.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää valtiovarainvaliokunnan liikennejaostoa asiantuntijalausuntopyynnöstä. Liikenne- ja viestintäministeriö esittää lausunnossaan seuraavaa:

Kybertoimintaympäristö on muuttunut pysyvästi. Muutokseen ovat vaikuttaneet muuttunut geopoliittinen tilanne ja koronapandemia, jonka seurauksena koko digitaalinen toimintaympäristö ajautui murrokseen uusien teknologioiden käytön ja teknologisen kehityksen myötä. Tapahtuneiden muutosten takia kybertoimintaympäristön uhkakenttä on laajentunut merkittävästi. On oletettavaa, että valtiollinen toiminta tulee pysyväksi toimintamuodoksi eri yhteiskuntien toimintakykyyn vaikuttamisessa. Digitaalinen murros tuo ja on jo tuonut käyttöön uusia teknologioita, jotka entisestään monimutkaistavat kybertoimintaympäristöä.

Suomen panostukset kyberturvallisuuteen ovat viimeisen vuosikymmenen ajan jääneet merkittävästi jälkeen kyberturvallisuusympäristön ja -uhkien kehittymisestä. Edellä kuvatut muutokset edellyttävät korjausvelan kattamisen lisäksi merkittäviä resurssilisäyksiä viranomaistoimintaan ja kehitystoimenpiteitä koko yhteiskunnan kyberturvallisuuden kehittämiseksi. Muutos korostaa myös tarvetta valtioneuvostotason tiiviille koordinaatiolle ja ajantasaiselle tilannekuvalle.

Vaikka edelleen voidaan todeta, että Suomi on myös kyberturvallisuuden osalta turvallinen maa, voidaan myös todeta, että olemme merkittävästi jääneet investoinneissa jälkeen eri verrokkimaista kuten Alankomaat. Epävirallisen tiedon mukaan Alankomaat panosti koko yhteiskunnan kyberturvallisuuteen 300 meur. ylimääräisellä rahoituksella vuoden 2021 lopussa.

Suomessa eri kyberturvallisuutta konkreettisesti parantavat hankkeet ovat olleet jatkuvasti alibudjetoituja. Kyberturvallisuuden kehittäminen on pitkäjänteistä toimintaa, jonka edellytyksenä on pitkäjänteinen rahoitus. Esimerkiksi valtioneuvoston periaatepäätös Suomen kyberturvallisuusstrategiasta on edellyttänyt kyberturvallisuuden kehittämisohjelmaa, joka ylittyy yli hallituskausien.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Liikenne- ja viestintäministeriöön sijoitetun kyberturvallisuusjohtajan johdolla on laadittu kyberturvallisuuden kehittämisohjelma, josta annettiin valtioneuvoston periaatepäätös 10.6.2021. Periaatepäätöksessä määritetään keskeiset toimenpiteet kyberturvallisuuden parantamiseksi koko yhteiskunnassa. Kyberturvallisuuden kehittämisohjelma lähestyy kansallista kyberturvallisuutta mahdollisuuksien näkökulmasta. Toteutuessaan eri toimenpiteet vahvistavat merkittävästi kansallista kyberturvallisuutta. Kehittämisohjelman ensisijaisena tavoitteena on luoda Suomeen kyberturvallisuuden ekosysteemi, joka tuottaa elinvoimaa ja kasvua, lisää alan työpaikkoja, luo tarvittavaa osaamista ja parantaa digitaalisen yhteiskunnan kestävyyttä sekä sietokykyä kybertoimintaympäristön eri ilmiöitä vastaan. Vahva kansallinen kyberturvallisuus edellyttää tarvittavaa osaamista ja laajaa osallistumista yhteiskunnan kaikilla eri tasoilla, tiivistä yhteistyötä erityisesti julkishallinnon ja elinkeinoelämän välillä, vahvaa kotimaista kyberturvateollisuutta joka luo kyvykkyyksiä digitaalisen yhteiskunnan palveluiden turvaamiselle ja viranomaisten kyberturvakyvykkyyksiä jotka luovat pohjaa koko yhteiskunnan turvalliselle toiminnalle.

Kehittämisohjelman vuosittainen rahoitustarve olisi 4,7 meur. vuosille 2021-2006. Tähän mennessä kehittämisohjelmalle on myönnetty 2020-2022 rahoitusta yhteensä 3 meur. Näin ollen, kyberturvallisuuden pitkäjänteinen kehitys ei ole toteutumassa, kuten ei myöskään kyberturvallisuusstrategian myötä perustettu kyberturvallisuusjohtajan koordinointitehtävän jatko. Lisäksi voidaan myös todeta, että kyberturvallisuudesta vastaavat viranomaiset ovat aliresursoituja.

Kyberturvallisuuden johtamisen ylimmän tason muodostaa Valtioneuvosto. Hallinnonalat tekevät päätökset oman kybersuojauksen ja – puolustuksen toimenpiteistä omien toimivaltuuksiensa puitteissa. Yhdistetyn kyberturvallisuuden tilannekuvan tuottamisesta ja ylläpitämisestä vastaa Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskus, joka omalla toiminnallaan tulee koko yhteiskunnan kyberturvallisuuden varmistamisessa.

Liikenne- ja viestintäministeriöllä on kyberturvallisuutta koordinoiva rooli kyberturvallisuusstrategian ja puolustusselonteon mukaisesti. Liikenne- ja viestintäministeriöön sijoitetun kyberturvallisuusjohtajan tehtävänä on välittää tietoa kyberturvallisuuden ajantasaisesta tilanteesta, kytkeä yhteen kyberturvallisuuden eri toimijoita, tulkita ja analysoida tietoa kyberturvallisuuden tilannekuvasta päättäjille, medialle ja muille toimijoille. Tällä luodaan tietoa päätöksenteon pohjaksi ja lisätään ymmärrystä kyberturvallisuudesta. Lisäksi kyberturvallisuusjohtaja toimii myös valtion-johdon neuvonantajana kyberturvallisuuteen liittyvissä asioissa. Kyberturvallisuusjohtaja huolehtii siitä, että kybertoimintaympäristöön kohdistuvien häiriötilanteiden johtamista ja yhteistyötä operatiivisella tasolla kehitetään kyberturvallisuustoimijoiden kesken.

Viranomaisten kesken työnjako on selvä, ja siitä säädetään lailla. Operatiivista yhteistyötä tehdään päivittäisellä tasolla. Suomen kybersuojaus toimii aktiivisesti ja torjuu uhkia joka päivä. Liikenne-ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskus, poliisi ja puolustusvoimat tekevät

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

tiivistä yhteistyötä ja ne myös pysäyttävät käynnissä olevia kyberuhkia. Lisäksi aktiivisen kyberdiplomatian avulla pyritään vahvistamaan monitoimijapohjaista yhteistyötä ja yhteisiä pelisääntöjä sekä Suomen omaa kykyä vastata Suomeen kohdistuviin kybertoimiin. On Suomen kokonaisetu tehdä tiivistä yhteistyötä kansainvälisten toimijoiden kanssa monenvälisesti, alueellisesti ja kahdenvälisesti.

Viranomaisten rinnalla kyberuhkia torjuvat Suomessa tuhansien yritysten ja organisaatioiden tietoturva-ammattilaiset. Sääntelyn kehittäminen yhteistyössä eri toimijoiden välillä on ensiarvoisen tärkeää. Tästä hyvä esimerkki on teleoperaattoreita koskeva tietoturvasääntely, joka on ollut voimassa jo noin 25 vuotta. Suomessa yritykset omistavat suurelta osin kriittisen infrastruktuurin ja hallinnoivat valtavaa datamassaa. Yritysten rooli Suomen kybertoimintaympäristön turvaamisessa on olennainen.

Kuitenkin, kehitettävää on edelleen ja siksi on käynnistetty kaksi merkittävää kehityshanketta. Osana kyberturvallisuuden kehittämisohjelmaa on käynnistynyt hanke, sisäministeriön ja puolustusministeriön yhteistyönä jossa arvioidaan viranomaisten toimintaedellytykset kansallisen kyber-turvallisuuden varmistamisessa, kyberrikollisuuden torjunnassa ja kyberpuolustuksessa. Osana valtioneuvoston periaatepäätöstä tieturvan ja tietosuojan parantamisesta kriittisillä toimialaloilla liikenne- ja viestintäministeriön johdolla on käynnissä hanke, jossa tuodaan esitykset ratkaistavaksi, nykyisen lainsäädännön esteiden purkamiseksi viranomaisten väliseen tiedonvaihtoon laajoissa kyberhäiriötilanteissa

Laura Eiro
Ylijohtaja
Tieto-osasto

Rauli Paananen
Kyberturvallisuusjohtaja

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi